
**ANNALS OF THE POLISH ASSOCIATION
OF AGRICULTURAL AND AGRIBUSINESS ECONOMISTS**

ROCZNIKI NAUKOWE
STOWARZYSZENIA EKONOMISTÓW ROLNICTWA I AGROBIZNESU

Received: 30.12.2022
Acceptance: 18.06.2023
Published: 20.06.2023
JEL codes: Q01, Q23

Annals PAAAE • 2023 • Vol. XXV • No. (2)
License: Attribution 3.0 Unported (CC BY 3.0)
DOI: 10.5604/01.3001.0053.6950

BEATA PATER¹, WOJCIECH SROKA

Uniwersytet Rolniczy im. Hugona Kołłątaja w Krakowie, Polska

**ZNACZENIE FUNKCJI GOSPODARCZEJ LASÓW
NA PRZYKŁADZIE PAŃSTWOWEGO GOSPODARSTWA
LEŚNEGO „LASY PAŃSTWOWE” W KONTEKŚCIE
REALIZACJI CELÓW ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU 2030²**

Słowa kluczowe: zrównoważony rozwój, cele zrównoważonego rozwoju,
funkcja gospodarcza, zrównoważona gospodarka leśna, Agenda 2030

ABSTRAKT. Celem artykułu jest przedstawienie funkcji gospodarczej lasów będących w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego „Lasy Państwowe” (PGL LP), w kontekście trwałego i zrównoważonego rozwoju oraz realizacji celów Agendy 2030. Praca ma charakter teoretyczno-przeglądowy. Do zrealizowania podjętego problemu wybrano metodę analizy literatury, podpartą zestawieniami statystycznymi obrazującymi podjętą tematykę. PGL LP zarządza prawie 77% zasobów leśnych w Polsce. Prowadzona przez PGL LP gospodarka leśna oparta jest na modelu wielofunkcyjnym, wynikającym z konieczności rozróżnienia wszystkich naturalnych funkcji pełnionych przez lasy, czyli funkcji ekologicznych (ochronnych), gospodarczych i społecznych. Gospodarka leśna jest prowadzona w sposób zrównoważony, zapewniający odnawianie się zasobów leśnych i trwałość procesów przyrodniczych, przy jednoczesnym zapewnieniu możliwości czerpania korzyści finansowych z zarządzania zasobem. Zrównoważona gospodarka leśna PGL LP wpisuje się w realizację wielu zadań ujętych w Agendzie 2030 i przypisanych do poszczególnych celów rozwoju zrównoważonego, w tym także celów gospodarczych. PGL LP, zatrudniając ponad 25 tys. osób z przeciętnym wynagrodzeniem wyższym od średniego wynagrodzenia w gospodarce narodowej o około 60% (2021 rok), przekazuje do budżetu państwa prawie 3 mld zł z tytułu różnych podatków oraz zasila budżety lokalne podatkiem leśnym o łącznej wartości ponad 235 mln zł (2021 rok).

¹ Corresponding author: beata.pater@urk.edu.pl

² Publikacja sfinansowana z subwencji Ministerstwa Edukacji i Nauki dla Uniwersytetu Rolniczego im. Hugona Kołłątaja w Krakowie na rok 2022.

WSTĘP

W Polsce od czasów II wojny światowej lesistość kraju sukcesywnie wzrasta. Obecnie wynosi ona 29,6%. Większość lasów stanowi własność Skarbu Państwa (80,7%), w tym 76,9% jest w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego „Lasy Państwowe” (PGL LP), natomiast 19,3% to lasy prywatne [GUS 2022b]. Oznacza to, że większość lasów zarządzana jest przez PGL LP. Jest to jednostka organizacyjna bez osobowości prawnej, która nie należy do sektora finansów publicznych [Lasy Państwowe 1994, Tomaszewski 2014, s. 3]. Gospodarka leśna jest prowadzona przez PGL LP w sposób zrównoważony, zapewniający odnawianie się zasobów leśnych i trwałość procesów przyrodniczych.

W leśnictwie pojęcie trwałości i zrównoważenia w odniesieniu do gospodarowania zasobem znane jest już od początku XVIII wieku, gdy Hans Carl von Carlowitz, saksoński księgowy podatkowy i administrator górniczy, opisał je w 1713 roku w pierwszym wydawnictwie poświęconym sprawom leśnym. Rozumiano je, jako sposób gospodarowania lasem, polegającym na wycinaniu takiej liczby drzew, która może się w danym miejscu odnowić, aby zasób nigdy nie został zlikwidowany [Von Carlowitz 1713]. W leśnictwie koncepcja ta oznacza gospodarkę leśną opartą na zasadzie trwałego odnawiania lasów oraz racjonalnego i efektywnego gospodarowania odnawialnym w dłuższej perspektywie surowcem, jakim jest drewno [Ratajczak 2014].

Najbardziej rozpowszechnioną i zarazem najprostszą definicję trwałego i zrównoważonego rozwoju³ sformułowano w 1992 roku, przez Światową Komisję do Spraw Środowiska i Rozwoju pod przewodnictwem Gro Brundtland. Zgodnie z definicją, jest to rozwój, który zaspokaja potrzeby obecne, nie pozbawiając takich możliwości przyszłych pokoleń [WCED 1991, s. 21]. Wobec tego trwałość i zrównoważenie wzrostu determinuje nie tylko krótkookresową, ale także międzypokoleniową sprawiedliwość.

W 2015 roku przyjęto Agendę ONZ na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030, czyli kompleksowy plan rozwoju dla świata z perspektywą do 2030 roku. W Agendzie skoncentrowano się na pięciu aspektach o zasadniczym znaczeniu, czyli: ludziach,

³ W literaturze toczy się dyskusja dotycząca, upowszechnionego przez zapis w Konstytucji RP z 1997 roku i innych dokumentach rządowych, tłumaczenia wyrażenia „rozwój zrównoważony”. Nie oddaje on bowiem sedna słowa „*sustainability*” i odwraca uwagę od oryginalnego znaczenia. Z kolei proponowany w literaturze „rozwój trwały”, oznacza rozwój społeczno-gospodarczy zachowujący równowagę ekologiczną oraz odpowiednią jakość życia również dla przyszłych pokoleń. Ta propozycja pokrywa się ze znaczeniem *sustainable development* oraz z definicją z ustawy „Prawo ochrony środowiska”, wedle której, to taki rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń. Wyrażenie „rozwój trwały i zrównoważony” pozwala na konsensus w tłumaczeniu i zawarciu w nim sensu wyrażenia „*sustainable development*” [Żylicz 2008, Górka 2010, Pater 2020].

planecie, dobrobycie, pokoju oraz partnerstwie. Wszyscy członkowie ONZ zobowiązali się do podejmowania działań na rzecz realizacji 17 celów zrównoważonego rozwoju. Cele te dotyczą zapewnienia godnego życia dla wszystkich, z równoczesną dbałością o środowisko naturalne i działaniami zapobiegającymi zmianom klimatu, co bezpośrednio nawiązuje do klasycznej definicji Brundtland. Definicja sprowadza problem do zaspokajania potrzeb, a to obszar, który bada ekonomia.

Fundamentem koncepcji trwałego i zrównoważonego rozwoju jest równorzędne traktowanie racji ekonomicznych z ekologicznymi i społecznymi [Górka i in. 2001, s. 99]. Jednak koncepcja trwałego i zrównoważonego rozwoju wpływa przede wszystkim na formowanie polityki ekologicznej, bowiem jej podstawowym założeniem jest takie kierowanie polityką i działalnością gospodarczą w poszczególnych sektorach gospodarki, aby walory i zasoby środowiska naturalnego przetrwały w formie zapewniającej ich użytkowanie także następnym pokoleniom. Aby to było możliwe, musi zostać podtrzymana trwałość funkcjonowania procesów zachodzących w przyrodzie oraz bioróżnorodność na każdym z poziomów: gatunkowym, ekosystemowym i krajobrazu.

W 1992 roku w Rio de Janeiro odbyła się konferencja ONZ nazwana „Szczytem Ziemi”, której rezultatem było przyjęcie Deklaracji z Rio de Janeiro – „Karty Ziemi”, Agendy 21 (globalnego programu działań na XXI wiek, odnowionego 10 lat później na Światowym Szczycie ONZ w Johannesburgu), Ramowej konwencji w sprawie zmian klimatu, Zasad polityki w sprawie lasów oraz Konwencji o różnorodności biologicznej [Dobrzańska i in. 2012]. Przyjęto wówczas założenia dotyczące zrównoważonej gospodarki leśnej. Fundamentalne międzynarodowe warunki dotyczące prowadzenia gospodarki leśnej zapisano w dokumencie ONZ „Forest principles”. Zasady te określają, że społeczeństwo powinno partycypować w podejmowaniu decyzji związanych z gospodarką lasami, a także wskazują, że każdy kraj może eksploatować zasoby i gospodarować nimi zgodnie z literą prawa, dopóki utrzymuje równowagę ekologiczną ekosystemów leśnych i chroni środowisko [Kruk 2018]. 27 kwietnia 2017 roku Zgromadzenie Ogólne ONZ przyjęło pierwszy w historii strategiczny plan dotyczący lasów na lata 2017-2030. Plan ten wskazuje generalny kierunek dla działań na wszystkich poziomach, w celu zrównoważonego zarządzania wszystkimi rodzajami lasów i zadrzewień poza lasami oraz powstrzymania wylesień i degradacji lasów [UN 2017].

Podobnie regulacje Unii Europejskiej (UE) także wskazują na konieczność prowadzenia zrównoważonej gospodarki leśnej – pierwsze takie regulacje wprowadzono w latach 90. XX wieku, a ostatnie wprowadzono dokumentem „Nowa strategia leśna UE 2030” [EC 2021]. Zawarte w dokumencie wytyczne i oczekiwania co do zarządzania zasobami leśnymi opierają się na „Strategii UE na rzecz bioróżnorodności 2030”. Przyjęcie „Nowej strategii leśnej 2030” ma wspomóc osiągnięcie celów UE w zakresie bioróżnorodności, obniżki emisji gazów cieplarnianych i osiągnięcia neutralności klimatycznej do 2050 roku. Wskazuje także na działania wzmacniające koncepcję zrównoważonej gospodarki leśnej.

Gospodarka leśna oparta jest o model wielofunkcyjny, wynikający z konieczności rozróżnienia wszystkich naturalnych funkcji pełnionych przez lasy, czyli funkcji ekologicznych (ochronnych), gospodarczych i społecznych [Mandziuk, Janeczko 2009, Gołos 2010, 2011, 2012, Żylicz, Giergiczny 2013, Gołos, Kaliszewski 2016, Holeksa, Mirek 2019, Słupska, Zawadzka 2022]. Funkcje te mogą być realizowane w długim okresie, a warunkiem ich wypełnienia jest trwanie zasobu. Jest to zadanie niełatwe, bowiem lasy powinny ochronić gleby przed procesem erozji na terenach górskich, przyczyniać się do poprawy jakości powietrza, chronić przed hałasem oraz łagodzić zmiany warunków klimatycznych. Ponadto realizacja tych funkcji wymaga użytkowania lasu, czyli zaspokojenia potrzeb:

- materialnych (pozyskania drewna, mięsa, grzybów i owoców, prowadzenia plantacji i szkółek),
- wypoczynku (wędrówki po szlakach, jazda na rowerze, jazda konna),
- psychologicznych i pozaużytkowych (podziwianie krajobrazu, zachowanie zasobu dla przyszłych pokoleń) [Paschalis-Jakubowicz 2011].

Istnieje więc konieczność prowadzenia zrównoważonej gospodarki leśnej tak, aby ekosystemy leśne umożliwiały czerpanie pożytków o charakterze społecznym, gospodarczym oraz wpisywały się w zapobieganie zmianom klimatycznym. Funkcja gospodarcza stanowi ekonomiczną podstawę realizacji pozostałych funkcji oraz wpływa na gospodarkę kraju.

Celem artykułu jest przedstawienie funkcji gospodarczej lasów pozostających w zarządzie PGL LP, w kontekście trwałego i zrównoważonego rozwoju oraz realizacji celów Agendy 2030.

MATERIAŁ I METODYKA

Praca ma charakter teoretyczno-przeglądowy. Do zrealizowania podjętego problemu wybrano metodę analizy literatury podpartą zestawieniami statystycznymi obrazującymi podjętą tematykę. Przeglądu realizacji celów Agendy 2030 dokonano na podstawie statystyki państwowej oraz raportów i materiałów udostępnianych przez PGL LP.

WYNIKI

Prowadzona przez PGL LP zrównoważona gospodarka leśna wpisuje się w realizację wielu zadań ujętych w Agendzie 2030 i przypisanych do poszczególnych celów rozwoju zrównoważonego. Lasy Państwowe pełniąc funkcje przyrodniczą, społeczną i gospodarczą realizują 13 z 17 celów zrównoważonego rozwoju zapisanych w Agendzie 2030 (tabela 1).

Tabela 1. Cele Agendy 2030 realizowane w działalności PGL LP

Cel	Opis	Realizacja celów
2. Zero głodu	– wyeliminować głód, osiągnąć bezpieczeństwo żywnościowe i lepsze odżywianie oraz promować zrównoważone rolnictwo	– gospodarstwa Rybackie PGL LP, – dziczyzna, – grzyby jagody inne owoce leśne
3. Dobre zdrowie i jakość życia	– zapewnić wszystkim ludziom w każdym wieku zdrowe życie i promować dobrobyt	– sport w lesie, – infrastruktura turystyczna, – dostarczanie składników do leków (1/4 leków wytwarzana jest z wykorzystaniem roślin leśnych)
4. Dobra jakość edukacji	– zapewnić wszystkim wysokiej jakości edukację oraz promować uczenie się przez całe życie	– infrastruktura edukacyjna, – zajęcia edukacyjne dla dzieci, młodzieży, studentów i uczestników uniwersytetów trzeciego wieku, – zajęcia w ramach doskonalenia zawodowego dla nauczycieli i pracowników branży meblarskiej
5. Równość płci	– osiągnąć równość płci oraz wzmocnić pozycję kobiet i dziewcząt	– 28% pracowników PGL LP to kobiety
6. Czysta woda i warunki sanitarne	– zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wody i warunków sanitarnych przez zrównoważoną gospodarkę zasobami wodnymi	– budowa obiektów małej retencji w PGL LP
7. Czysta i dostępna energia	– zapewnić wszystkim dostęp do źródeł stabilnej, zrównoważonej i nowoczesnej energii po przystępnej cenie	– termomodernizacje budynków, – badanie potencjału wykorzystania pozostałości drewna do produkcji komponentów do biopaliwa
8. Wzrost gospodarczy i godna praca	– promować stabilny, zrównoważony i inkluzywny wzrost gospodarczy, pełne i produktywnie zatrudnienie oraz godną pracę dla wszystkich ludzi	– zatrudnienie dla ponad 25 tys. osób, – zatrudnienie w przemyśle drzewnym – 362,2 tys. osób [GUS 2022b, s. 206]*

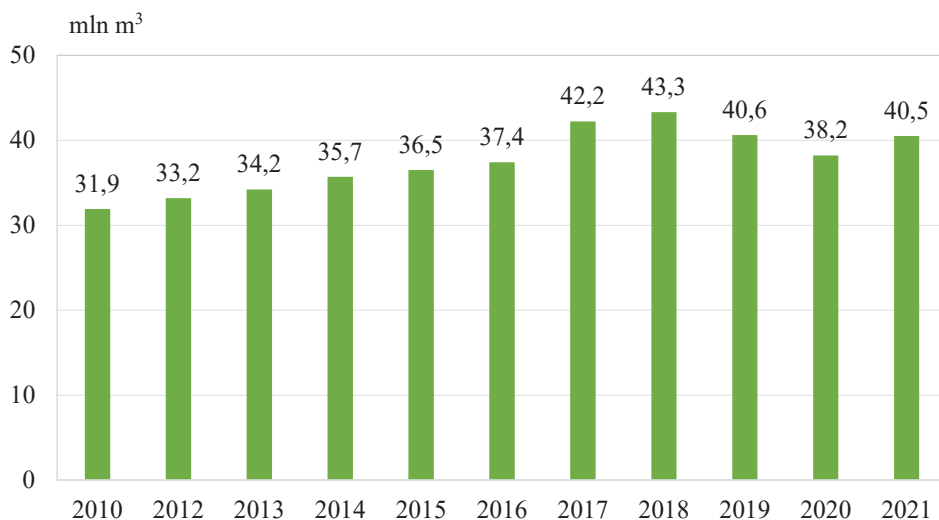
Tabela 1. Cd.

Cel	Opis	Realizacja celów
10. Mniej nierówności	– zmniejszać nierówności w krajach i między krajami	– edukacja i turystyka dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, w tym intelektualnymi, – równy dostęp do internetowych aukcji sprzedaży drewna
11. Zrównoważone miasta i społeczności	– uczynić miasta i osiedla ludzkie bezpiecznymi, stabilnymi, zrównoważonymi oraz sprzyjającymi włączeniu społecznemu	– odległość do lasu z każdego miejsca w Polsce to mniej niż 1 h, – współpraca z samorządami zakresie remontów dróg, – ochrona siedlisk przyrodniczych, dzięki kierowaniu ruchem turystycznym
12. Odpowiedzialna produkcja i konsumpcja	– zapewnić wzorce zrównoważonej konsumpcji	– redukcja opakowań jednorazowych, – utrzymanie czystości w lasach (sprzątanie ok. 100 000 m ³ odpadów – koszt ponad 20 mln zł)
13. Działanie w dziedzinie klimatu	– podjąć pilne działania w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i ich skutkom	– profilaktyka i ochrona przeciwpożarowa, – projekt leśnych gospodarstw węglowych, – fotosynteza
15. Życie na łądzie	– chronić, przywrócić oraz promować zrównoważone użytkowanie ekosystemów lądowych, zrównoważone gospodarowanie lasami, zwalczać pustynnienie, powstrzymać i odwracać procesy degradacji gleby oraz powstrzymać utratę różnorodności biologicznej	– sadzenie lasu, również z zaangażowaniem partnerów zewnętrznych, – certyfikowane gospodarstwa leśne (FSC i PEFC), – monitorowanie różnorodności biologicznej, zwrócenie uwagi na życie pszczół, – ogrody ziołowe i biocenotyczne
17. Partnerstwa na rzecz celów	– wzmocnić środki wdrażania i ożywić globalne partnerstwo na rzecz zrównoważonego rozwoju	– współpraca z instytucjami, przedsiębiorstwami, NGO na rzecz rozwoju zrównoważonego

Źródło: opracowanie własne na podstawie [*GUS 2022b, s. 206, Sienkiewicz-Kozyrska 2020]

W obszarze gospodarczym wspierają cel 8. „Wzrost gospodarczy i godna praca” oraz cel 12. „Odpowiedzialna konsumpcja i produkcja”. Codzienna działalność gospodarza przyczynia się do realizacji tych celów – od pozyskania drewna do konkurencyjnego i atrakcyjnego finansowo zatrudnienia. Realizacja wysokich przychodów, pokrywających koszty i pozwalających na wypracowanie zysku, umożliwia realizację pozostałych funkcji lasów.

Zrównoważona gospodarka leśna prowadzona przez PGL LP to zachowanie lasów dla przyszłych pokoleń. Pozyskanie drewna jest zgodnie z dziesięcioletnimi planami, które mają zapewnić odnawianie się lasu. Co do zasady, nie można więc dowolnie zwiększać wycinki, choć w pewnych okresach pozyskanie drewna może być większe niż planowano, co wynika z sytuacji związanych z klęskami żywiołowymi. Jednak to nadplanowe, pokłękowe pozyskanie drewna rodzi kontrowersje i głośnie sprzeciwu wśród organizacji społecznych [Michalak 2022, Zielińska 2022]. Pozyskanie drewna przekracza od 2010 roku 30 mln m³, natomiast znacznie zwiększyło się w latach 2017-2019. Stało się to w wyniku klęski w połowie sierpnia 2017 roku, gdy nawałnice zrujnowały lasy w kilkudziesięciu nadleśnictwach, przede wszystkim na Pomorzu i Kujawach. Straty, to powalone i połamane drzewa – niemal 10 mln m³, uszkodzone prawie 120 tys. ha lasów, w tym 39,2 tys. ha wymagające całkowitego odnowienia (rysunek 1). Lasy w zarządzie PGL LP zaspokajają prawie 90% zapotrzebowania na drewno.



Rysunek 1. Pozyskanie drewna w PGL LP w latach 2010-2021

Źródło opracowanie własne na podstawie [GUS 2017, 2022a]

Tabela 2. Wybrane wielkości finansowe PGL LP w latach 2010-2021

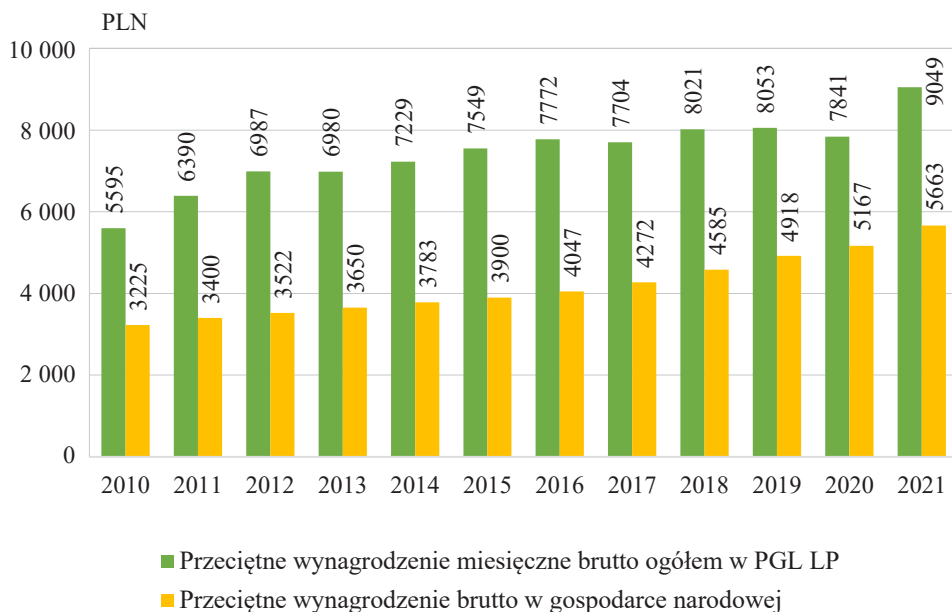
Wyszczególnienie	Lata											
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Przychody [mld zł], w tym:	6,01	7,5	7,4	7,3	8,02	8,2	8,41	8,96	9,8	9,1	8,6	10,1
– ze sprzedaży drewna [%]	87,9	88,5	86,4	86,9	88,7	87,9	88,6	88,6	87,5	87,2	87,7	88,3
Koszty [mld zł]	5,62	6,6	7,1	6,94	7,6	7,8	7,9	8,5	9,2	8,7	8	9,4
Wynik finansowy netto [mln zł]	367,4	829,1	259,6	304,9	421,7	382,2	404	435,1	537,1	414,9	487,6	701,3
Podatek leśny [mln zł]	122,7	139,3	167,8	167,6	153,3	167,7	229,7	228,8	236,2	230,3	232,8	235,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie [Lasy Państwowe 2010-2021]

Sprzedaż drewna opiera się na podlegającym nadzorowi systemie elektronicznym. Premiowani są odbiorcy z historią zakupów, dla których przeznaczona jest część puli poświęconej dla firm. Dla tych odbiorców sprzedaż odbywa się za pośrednictwem Portalu Leśno-Drzewnego. Pozostała część puli sprzedawana jest za pośrednictwem aplikacji e-drewno, dostępnej dla wszystkich podmiotów gospodarczych. Drewno jest także dostępne dla odbiorców indywidualnych z lokalnych społeczności.

Tak wysoka sprzedaż drewna przekłada się na przychody, których największą część stanowi właśnie sprzedaż drewna. W 2021 roku PGL LP odnotowały przychód na poziomie 10,1 mld zł, z tego przychód ze sprzedaży drewna stanowił 88,3%. Koszty ogółem w 2021 roku wyniosły ponad 9,4 mld zł. Zysk, podobnie jak przychody, w 2021 roku był jednym z najwyższych w analizowanym okresie i wyniósł 701,3 mln zł. Wysokie przychody i zyski wynikały z wysokich cen drewna na rynkach. Warto odnotować wkład PGL LP do budżetów lokalnych z tytułu podatku leśnego – łącznie w 2021 roku podatek leśny wyniósł 235,5 mln zł. (tabela 2). Zarówno realizowanie wysokich zysków, z których LP finansują m.in. edukację i turystykę, jak również odprowadzane od nich wysokie podatki przyczyniają się do rozwoju gospodarczego. PGL LP co roku przekazuje do budżetu państwa prawie 3 mld zł z tytułu różnych podatków [Gruszka 2021].

Do realizacji celu 8. Agendy 2030 przyczynia się także zatrudnienie. W 2021 roku w PGL LP zatrudnienie wyniosło



Rysunek 2. Przekiętne miesięczne wynagrodzenie w gospodarce narodowej i w PGL LP w latach 2010 -2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie [GUS 2017, 2022a, GUS, ZUS 2022]

25 520 etatów, w tym ponad 68% to służba leśna, 24% to stanowiska nierobotnicze poza służbą leśną i 7% to robotnicy stali [Lasy Państwowe 2021]. Średnie wynagrodzenie miesięczne brutto w PGL LP w 2021 roku wyniosło 9049 zł i było prawie o 60% wyższe od przekiętne go wynagrodzenia w gospodarce narodowej (rysunek 2).

PODSUMOWANIE

W ustawie z 28 września 1991 roku o lasach, mając na uwadze cel prowadzenia zrównoważonej gospodarki leśnej, za najważniejsze uznaje się zachowanie lasów i ich korzystnego wpływu na klimat, powietrze i glebę, warunki życia i zdrowia człowieka oraz na równowagę przyrodniczą. Dopiero jako ostatni wymienia się cel związany z gospodarką leśną, czyli produkcją drewna, surowców i produktów ubocznego użytkowania lasów [Dz.U. 1991.101.444]. Jest to kolejność o tyle interesująca, że bez działalności gospodarczej podtrzymywanie i zachowanie zasobów leśnych byłoby bardzo skomplikowane, a bez zasobu nie można byłoby prowadzić gospodarki leśnej. Dlatego, mając na względzie okres odnawiania się zasobu na pniu oraz różnorodność funkcji pełnionych przez lasy, to właśnie realizacja koncepcji rozwoju zrównoważonego wydaje się być właściwą do

prowadzenia gospodarki leśnej. Cele zrównoważonego rozwoju zawarte w Agendzie na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 są wezwaniem do działania na rzecz likwidacji biedy, ochrony planety oraz zapewnienia ludziom dobrobytu. Zrównoważona gospodarka leśna prowadzona przez PGL LP wpisuje się w realizację wielu zadań z Agendy 2030, w tym także tych trudnych do zrealizowania, bo polegających na gospodarczym wykorzystaniu zasobów leśnych.

BIBLIOGRAFIA

- EC (European Commission). 2021. *Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Nowa strategia leśna UE 2030* (Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions “New EU Forest Strategy For 2030). COM/2021/572 final.
- Dobrzańska Bożena, Grzegorz D. Dobrzański, Dariusz Kielczewski. 2012. *Ochrona środowiska przyrodniczego* (Protection of the natural environment). Warszawa: PWN.
- Gołos Piotr. 2010. Społeczne znaczenie publicznych funkcji lasu – pożądany dla rekreacji i wypoczynku model drzewostanu i lasu (Social importance of public forest functions –desirable for recreation model of tree stand and forest). *Leśne Prace Badawcze* 71 (2): 149-164.
- Gołos Piotr. 2011. Ekonomiczne i finansowe aspekty rekreacyjnej i turystycznej funkcji lasu (The economics of recreation and tourism in Polish forests). *Leśne Prace Badawcze* 72 (3): 241-251.
- Gołos Piotr. 2012. Koszty świadczenia pozaprodukcyjnych funkcji gospodarki leśnej na przykładzie Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Katowicach (The costs of forest management to provide non – productive functions, as exemplified by the Regional Directorate of State Forests in Katowice). *Leśne Prace Badawcze* 73 (3): 209-220.
- Gołos Piotr, Adam Kaliszewski. 2016. Społeczne i ekonomiczne uwarunkowania realizacji publicznych funkcji lasu w Państwowym Gospodarstwie Leśnym Lasy Państwowe (Social and economic conditions for providing public forest services in the State Forests National Forest Holding). *Sylwan* 160 (2): 91-99.
- Górka Kazimierz. 2010. Kontrowersje terminologiczne w zakresie ekonomiki ochrony środowiska i ekonomii ekologicznej (Terminological controversies concernig environmental protection economics and ecological economics). *Ekonomia i Środowisko* 2 (38): 10-21.
- Górka Kazimierz, Poskrobko Bazyli, Radecki Wojciech. 2001. *Ochrona środowiska* (Environmental protection). Warszawa: PWE.
- Gruszka Piotr (ed.). 2021. *Społeczna odpowiedzialność Lasów Państwowych* (Social responsibility of the State Forests). Dyrekcja Generalna Lasów Państwowych. Warszawa: TAILORS Group.

- GUS (Central Statistical Office – CSO). 2017. *Leśnictwo 2017* (Forestry 2017). Warszawa: Wydawnictwo GUS.
- GUS (Central Statistical Office – CSO). 2022a. *Leśnictwo 2022* (Forestry 2022). Warszawa, Białystok: Wydawnictwo GUS.
- GUS (Central Statistical Office – CSO). 2022b. *Rocznik statystyczny leśnictwa* (Statistical Yearbook of Forestry). Warszawa: Wydawnictwo GUS.
- Holeksa Jan, Zbigniew Mirek. 2019. *Wielofunkcyjna gospodarka leśna – mit czy rzeczywistość?* [W] Wielofunkcyjna gospodarka leśna wobec oczekiwań przemysłu drzewnego i ochrony przyrod. 119 Zjazdu Polskiego Towarzystwa Leśnego w DarłóWKu (Multifunctional forest management – myth or reality? [In] Multifunctional forest management in the face of the expectations of the wood industry and nature conservation. 119th Congress of the Polish Forest Society in DarłóWKu), 12-14.09.2019, http://www.ptl.pl/dokumenty/zjazdy_krajowe/119_zjazd_darlowko/referat_prof_dr_hab_Jan_Holeksa_119zjazd_ptl_darlowko_2019.pdf, access: 02.12.2022.
- Kruk Hanna. 2018. Wybrane metody oceny zrównowazenia gospodarki leśnej (Selected methods of evaluating the sustainability of forest management). *Optimum. Studia Ekonomiczne* 4 (88): 171-185.
- Lasy Państwowe (State Forests). 2010-2021. *Sprawozdania finansowo-gospodarcze PGL LP za lata 2010-2021* (Financial and economic reports for 2010-2021), <https://www.lasy.gov.pl/pl/informacje/publikacje/informacje-statystyczne-i-raporty/sprawozdanie-finansowo-gospodarcze-pgl-lp>, access: 02.12.2022.
- Lasy Państwowe (State Forests). 1994. *Statut Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe* (Statute of the State Forests), <https://www.gov.pl/attachment/47db396d-fc0d-4789-b13c-ce87aa5c2720>, access: 07.12.2022.
- Mandziuk Agnieszka, Krzysztof Janeczko. 2009. Turystyczne i rekreacyjne funkcje lasu w aspekcie marketingowym (Tourism and recreational functions of forests in terms of marketing). *Studia i Materiały Centrum Edukacji Przyrodniczo-Leśnej* 11 4 (23): 65-71.
- Michalak Ada. 2022. *Olbrzymi wzrost eksportu drewna z Polski. Kontrowersyjne dane* (Huge increase in timber exports from Poland. Controversial data). *Rzeczpospolita*, 2.09.2022, <https://klimat.rp.pl/lasy/art36949111-drewno-lasy-polska-eksport>, access: 17.03.2023.
- Paschalis-Jakubowicz Piotr. 2011. Teoretyczne podstawy i realizacja idei zrównowazonego rozwoju w leśnictwie (Theoretical basis and implementation of the idea of sustainable development in forestry). *Problemy Ekorozwoju* 6 (2): 101-106.
- Pater Beata. 2020. *Ekonomiczne uwarunkowania funkcjonowania parków narodowych w Polsce* (Economic conditions of functioning of national parks in Poland). Warszawa: Difin.
- Ratajczak Ewa. 2014. Zrównowazona gospodarka zasobami surowca drzewnego w Polsce (Sustainable management of wood resources in Poland). *Konsumpcja i Rozwój* 2 (7):15-27.
- Sienkiewicz-Kozyrska Joanna. 2020. *Cele Zrównowazonego Rozwoju ONZ. Agenda 2030 w Lasach Państwowych* (United Nations Sustainable Development Goals. Agenda 2030 in the State Forests), Warszawa: DG LP.

- Słupska Alicja, Anna Zawadzka. 2022. Ocena wielofunkcyjnej gospodarki leśnej w Polsce na tle wybranych krajów Unii Europejskiej (Assessment of multifunctional forest management in Poland compared to selected European Union countries). *Agronomy Science* LXXVII (4): 33-48.
- Tomaszewski Konrad. 2014. *Forma organizacyjno-prawna Państwowego Gospodarstwa Leśnego „Lasy Państwowe”* (Organizational and legal form of the State Forest). Narodowy Program Leśny. Sękocin Stary: Instytut Badawczy Leśnictwa, <https://www.bedon.lasy.gov.pl/documents/17417425/29518279/PA%C5%83STWOWE+GOSPODARSTWO+LE%C5%9ANE+%E2%80%9ELASY+PA%C5%83STWOWE%E2%80%9D-+FORMA+ORGANIZACYJNO+%E2%80%93%20PRAWNA%2C%20%20w+tym+Status+LP..pdf/de9ee67f-55f8-4f93-ae3a-d1ea29a5d048>, access 17.12.2022.
- UN. 2017. *United Nations Strategic Plan for Forests 2017-2030*. Department of Economic and Social Affairs Forests, <https://www.un.org/esa/forests/documents/un-strategic-plan-for-forests-2030/index.html>, access: 20.12.2022.
- Ustawa z dnia 28 września 1991 o lasach* (Act of 28 September 1991 on forests). Journal of Laws, 1991.101.444.
- Von Carlowitz Hans Carl. 1713. *Hauswirthliche Nachricht und Naturmäßige Anweisung zur Wilden Baum-Zucht* (Household message and natural instruction for wild tree cultivation). *Sylvicultura Oeconomica*. Leipzig: Braun, <https://www.digitale-sammlungen.de/en/view/bsb10214444?page=,1>, access: 19.12.2022.
- WCED (World Commission on Environment and Development). 1991. *Nasza wspólna przyszłość*. Raport Światowej Komisji do Spraw Środowiska i Rozwoju (Our common future. Report of the World Commission on Environment and Development. Translation Urszula Grzełowska i Ewa Kolanowska. Warszawa: PWE, https://books.google.pl/books/about/Nasza_wsp%C3%B3lna_przysz%C5%82o%C5%9B%C4%87.html?id=6HhXXwAACAAJ&redir_esc=y, access: 03.12.2022.
- Zielińska Agnieszka. 2022. *Polskie lasy znikają w oczach. Nie wiadomo, co dzieje się z drewnem, a ceny szaleją* (Polish forests are disappearing before our eyes. You don't know what's going on with the wood, and prices are going crazy). Money.pl, 01.07.2022, <https://www.money.pl/gospodarka/polskie-lasy-znikaja-w-oczach-nie-wiadomo-co-dzieje-sie-z-drewnem-a-ceny-szaleja-6766271778044736a.html>, access: 17.03.2023.
- ZUS (Social Insurance Company in Poland). 2022. *Przeciętne wynagrodzenie od 1950 r.* (Average salary since 1950), <https://www.zus.pl/baza-wiedzy/skladki-wskazniki-odsetki/wskazniki/przecietne-wynagrodzenie-w-latach>, access: 12.12.2022.
- Żylicz Tomasz. 2008. Trwały rozwój (Sustainable development). *Aura Ochrona Środowiska* 5: 4-5.
- Żylicz Tomasz, Marek Giergiczny. 2013. *Wycena pozaprodukcyjnych funkcji lasu. Raport końcowy* (Valuation of non-productive forest functions. Final report). Warszawa: Uniwersytet Warszawski.

THE IMPORTANCE OF THE ECONOMIC FUNCTION OF FORESTS ON THE EXAMPLE OF THE STATE FORESTS IN THE CONTEXT OF THE 2030 SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS

Key words: sustainable development, sustainable development goals, economic function, sustainable forest management, Agenda 2030

ABSTRACT. The article shows the economic function of the State Forests in the context of sustainable development and the implementation of the 2030 Agenda goals. This theoretical and review article was developed on the basis of the literature analysis supported by statistical summaries illustrating the subject matter. The State Forest manages almost 77% of forest resources in Poland. Forest management conducted by the State Forests is based on a multifunctional model, resulting from the need to distinguish all natural functions performed by forests: ecological (protective), economic and social function. Forest management is conducted in a sustainable manner, ensuring the renewal of forest resources and the durability of natural processes, while ensuring the possibility of drawing financial benefits from resource management. The State Forests by employing over 25,000 people with an average salary higher than the average salary in the national economy by almost 60% (2021), transferring to the state budget almost 3 billion PLN in various taxes and by supplying local budgets with a forest tax with a total value of over 235 million PLN (2021).

AUTHORS

BEATA PATER, PHD

ORCID: 0000-0003-4209-241X

University of Agriculture in Krakow, Poland

Faculty of Agriculture and Economics

e-mail: beata.pater@urk.edu.pl

WOJCIECH SROKA, PHD

ORCID: 0000-0002-4255-3741

University of Agriculture in Krakow, Poland

Faculty of Agriculture and Economics

e-mail: wojciech.sroka@urk.edu.pl

Proposed citation of the article:

Pater Beata, Wojciech Sroka. 2023. Znaczenie funkcji gospodarczej lasów na przykładzie państwowego gospodarstwa leśnego „lasy państwowe” w kontekście realizacji celów zrównoważonego rozwoju 2030. *Annals PAAAE* XXV (2): 124-136.